

बागमती प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
रसुवा अस्पताल
धुन्चे रसुवा, नेपाल

अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८२
(HOSPITAL OPERATIONAL MANUAL GUIDELINES, 2082)

बागमती प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

रसुवा अस्पताल

धुन्चे रसुवा, नेपाल

मन्तव्य

रसुवा अस्पताल, धुन्चे रसुवा जिल्लावासीको स्वास्थ्य सेवाको प्रमुख आधारस्तम्भको रूपमा निरन्तर सेवा प्रदान गर्दै आएको संस्थान हो। स्वास्थ्य सेवा मानव जीवनसँग प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको संवेदनशील क्षेत्र भएकाले यसमा अनुशासन, पारदर्शिता, जिम्मेवारी र सेवाभाव अत्यन्तै आवश्यक हुन्छ।

यस अस्पतालको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी, व्यवस्थित तथा गुणस्तरीय बनाउनका लागि तयार गरिएको यस अस्पताल कार्य संचालन निर्देशिकाले अस्पतालका सम्पूर्ण चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी, कर्मचारी तथा सरोकारवालाहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छ। यस निर्देशिकाले दैनिक कार्य सञ्चालनमा एकरूपता ल्याई सेवाग्राहीमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ।

रसुवा अस्पताल कार्यरत सम्पूर्ण चिकित्सक, नर्सिङ कर्मचारी, स्वास्थ्यकर्मी, प्रशासनिक तथा सहयोगी कर्मचारीहरूको निरन्तर मेहनत, समर्पण र इमान्दारिताको म उच्च प्रशंसा गर्दछु। भविष्यमा पनि सबैको सहकार्य, प्रतिबद्धता र टिमवर्कबाट अस्पताललाई अझ सक्षम, विश्वासिलो र जनमुखी बनाउँदै लैजान सकिनेछ भन्ने दृढ विश्वास व्यक्त गर्दछु।

अन्त्यमा, यस निर्देशिकाको सफल कार्यान्वयनमा संलग्न सम्पूर्ण पक्षप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै, रसुवा अस्पतालको निरन्तर प्रगति र जिल्लावासीको स्वास्थ्य सुदृढीकरणको कामनासहित यस कार्य संचालन निर्देशिकाको सफलताको शुभेच्छा व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद।

श्री निवेस श्रेष्ठ

अध्यक्ष, अस्पताल सञ्चालन तथा वयवस्थापन समिति

रसुवा अस्पताल, धुन्चे रसुवा

॥

बागमती प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

रसुवा अस्पताल

धुन्चे रसुवा, नेपाल

मन्तव्य

रसुवा अस्पताल, धुन्चे रसुवामा जिल्लावासीको स्वास्थ्य अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने प्रमुख सरकारी स्वास्थ्य संस्थाको रूपमा निरन्तर सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। स्वास्थ्य सेवा प्रत्यक्ष रूपमा मानव जीवनसँग जोडिएको संवेदनशील र जिम्मेवार क्षेत्र भएकाले यसमा उच्च स्तरको व्यावसायिकता, अनुशासन, पारदर्शिता तथा सेवाभाव अनिवार्य हुन्छ। यसै सन्दर्भमा अस्पतालको सेवा प्रवाह, व्यवस्थापन तथा आन्तरिक कार्य प्रणालीलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र उत्तरदायी बनाउने उद्देश्यले यो अस्पताल कार्य संचालन निर्देशिका तयार गरिएको हो।

अस्पतालमा प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवा गुणस्तरीय, सुरक्षित र सेवाग्राहीमैत्री बनाउन स्पष्ट नीति, कार्यविधि र मापदण्डहरूको आवश्यकता पर्दछ। यस निर्देशिकाले अस्पतालका सम्पूर्ण शाखा, सेवा इकाइ तथा जनशक्तिको भूमिका, जिम्मेवारी र अधिकारलाई स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरी दैनिक कार्य सञ्चालनमा एकरूपता ल्याउने विश्वास लिएको छ। साथै, यसले निर्णय प्रक्रियालाई सरल, छिटो र पारदर्शी बनाउँदै उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ।

रसुवा अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सक, नर्सिङ कर्मचारी, स्वास्थ्यकर्मी, प्रशासनिक तथा सहयोगी कर्मचारीहरूको समर्पण, मेहनत र सेवाभावकै कारण अस्पतालले कठिन परिस्थितिमा पनि निरन्तर रूपमा सेवा प्रदान गर्न सफल भएको छ। सीमित स्रोत साधनका बाबजुद पनि जिल्लावासीको स्वास्थ्य आवश्यकतालाई प्राथमिकतामा राखी सेवा प्रदान गर्नु सबै कर्मचारीहरूको प्रशंसनीय प्रयास हो। यस निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सबै कर्मचारीहरूबाट पूर्ण प्रतिबद्धता, अनुशासन र सहकार्यको अपेक्षा गरिएको छ।

यस कार्य संचालन निर्देशिकाले अस्पतालको आन्तरिक सुशासनलाई सुदृढ बनाउँदै सेवा प्रवाहमा गुणस्तरीय सुधार ल्याउनेछ भन्ने दृढ विश्वास छ। साथै, यसले कर्मचारीहरूको क्षमता विकास, कार्य दक्षता अभिवृद्धि तथा सेवाग्राहीको सन्तुष्टि बढाउन सहयोग पुऱ्याउनेछ। अस्पताल व्यवस्थापनलाई थप उत्तरदायी र परिणाममुखी बनाउँदै यस निर्देशिकाले दीर्घकालीन रूपमा संस्थागत विकासमा योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ।

अन्त्यमा, यस अस्पताल कार्य संचालन निर्देशिका तयार गर्ने प्रक्रियामा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण सरोकारवाला निकाय, विज्ञहरू, कर्मचारी तथा सहयोगीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस निर्देशिकाको सफल कार्यान्वयनबाट रसुवा अस्पताललाई अझ सक्षम, विश्वासिलो र जनमैत्री अस्पतालको रूपमा स्थापित गर्न सकिनेछ भन्ने आशा व्यक्त गर्दै, अस्पतालको निरन्तर प्रगति तथा जिल्लावासीको स्वास्थ्य समृद्धिको कामना गर्दछु।

धन्यवाद।

डा.अमित कुमार शाह
निमित्त मेडिकल सुपरीटेण्डेन्ट

<u>बिषयवस्तुहरु</u>	<u>पृष्ठ नं.</u>
परिचय	परिच्छेद-१ VI-VII
1. पृष्ठभूमी तथा परिचय	परिच्छेद-२ VIII-IX
१.१ रसुवा जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	
१.२ रसुवा अस्पतालको (क)परिचय, (ख) विकासक्रम (ग) प्राथमिकता तथा लक्ष्यहरु	
संगठनात्मक संरचना	परिच्छेद-३ X-XV
१. दरबन्दी तेरीज	
२. शैय्या विवरण	
३. संगठानात्मक संरचना	
४. सेवाहरु	
अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिकाको व्यवस्था भूमिका	परिच्छेद-४ XVI-XXV
१. मेडिकल सुपरिटेन्डेन्टको व्यवस्था तथा भूमिका:	
२. टिकट काउन्टर (Registration Service) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
३. बाहिरङ्ग सेवा (OPD SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
४. आकस्मिक सेवा (EMERGENCY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
५. फार्मेशी सेवा (PHARMACY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
६. अन्तरङ्ग सेवा (INPATIENTS SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
७. प्रसुति सेवा (MATERNITY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
८. सर्जरी/शल्यक्रिया सेवा (SURGERY/OPERATION SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
९. ल्याब्रोटरी सेवा (LABORATORY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
१०. एक्सरे/रेडियोलोजी सेवा (X-RAY/RADIOLOGY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:	
११. MEDICOLEGAL & OCMC SERVICES को व्यवस्था तथा भूमिका:	
१२. औषधी भण्डारण तथा जिन्सी सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:	
१३. सामाजिक सेवा इकाई सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:	
१४. प्रशासन सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:	
१५. आर्थिक प्रशासन सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:	

१६. HOSPITAL WASTE MANAGEMENT को व्यवस्था तथा भूमिका:
१७. LOUNDRY र CSSD को व्यवस्था तथा भूमिका:
१८. अस्पताल एम्बुलेन्सको व्यवस्था तथा भूमिका:
१९. अस्पताल क्यान्टिनको व्यवस्था तथा भूमिका:
२०. अस्पताल सुरक्षाकर्मीको व्यवस्था तथा भूमिका:

परिच्छेद-५

विशेषज्ञ चिकित्सक अनकल प्रोटोकलको व्यवस्था र भूमिका

XXVI-XXVII

अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८२

परिचय

स्वास्थ्य सेवा नागरिकको आधारभूत अधिकार हो। यस अधिकारको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अस्पतालले गुणस्तरीय, सुरक्षित, समयमै र सेवाग्राही-केन्द्रित सेवा प्रदान गर्नु अपरिहार्य हुन्छ। यस उद्देश्यलाई व्यवहारमा उतार्न अस्पतालभित्रका सबै सेवा, विभाग, कर्मचारी तथा कार्यप्रक्रियालाई स्पष्ट, व्यवस्थित र एकरूप बनाउने आवश्यकता पर्दछ। यही आवश्यकतालाई आत्मसात गर्दै “अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८२” तयार गरिएको हो।

यस निर्देशिकाले अस्पतालको समग्र कार्य सञ्चालन प्रणालीलाई स्पष्ट मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ। यसमा प्रशासनिक व्यवस्थापन, क्लिनिकल सेवा, नर्सिङ सेवा, प्रयोगशाला, रेडियोलोजी, फार्मसी, आकस्मिक सेवा, सरसफाइ, सुरक्षा, अभिलेख व्यवस्थापन, आपतकालीन तयारी, गुणस्तर सुधार तथा सेवाग्राहीको अधिकार र दायित्वसम्बन्धी प्रावधानहरू समेटिएका छन्। साथै, अस्पतालमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको भूमिका, जिम्मेवारी र उत्तरदायित्वलाई स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिएको छ।

यो निर्देशिका राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, प्रचलित कानून, स्वास्थ्य मन्त्रालयका निर्देशन, तथा स्वास्थ्य सेवा मापदण्डहरूलाई आधार मानी तयार गरिएको हो। निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट अस्पताल सेवामा पारदर्शिता, उत्तरदायित्व, कार्यक्षमता र सेवा गुणस्तरमा उल्लेखनीय सुधार आउने अपेक्षा गरिएको छ।

अस्पतालमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारी, सेवा प्रदायक तथा सरोकारवाला निकायहरूले यस निर्देशिकालाई दैनिक कार्य सञ्चालनको मार्गदर्शक दस्तावेजका रूपमा प्रयोग गरी, सेवाग्राहीलाई सुरक्षित, गुणस्तरीय र सम्मानजनक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिइएको छ।

१. संक्षेप नाम: (१) यस निर्देशिकाको नाम “अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८२” हुनेछ।
२. यो निर्देशिका तुरुन्त लागू हुनेछ।

२. प्रारम्भ (Preamble)

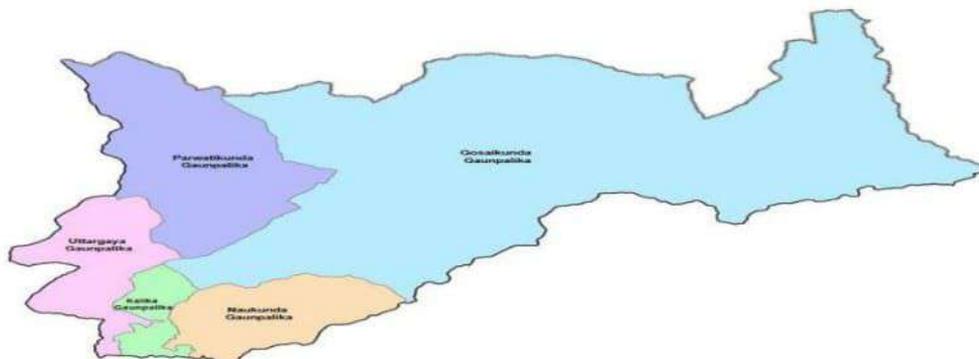
- नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको स्वास्थ्यसम्बन्धी मौलिक हकको कार्यान्वयन गर्न।
- सर्वसाधारणलाई गुणस्तरीय, सुरक्षित, सुलभ तथा सेवाग्राही-मैत्री स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न।
- अस्पतालभित्रका सबै सेवा, विभाग तथा कार्यप्रक्रियालाई एकरूप, व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन।
- अस्पतालको प्रशासनिक, प्राविधिक तथा क्लिनिकल कार्य सञ्चालनमा स्पष्टता र उत्तरदायित्व कायम गर्न।
- सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता, सुशासन र गुणस्तर सुधार सुनिश्चित गर्न।
- प्रचलित कानून, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति तथा स्वास्थ्य मन्त्रालयका निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्न।
- अस्पतालको दिगो, अनुशासित र नतिजामुखी सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न।

३. परिभाषाहरू

यस निर्देशिकामा, विषय वा प्रसङ्गले अर्का अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा:

- (क) “अस्पताल” भन्नाले बागमती प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालयको स्वीकृत निकायबाट सञ्चालन भएको स्वास्थ्य संस्था (रसुवा अस्पताल) बुझाउँछ।
- (ख) “निर्देशिका” भन्नाले यस अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८२ लाई जनाउँछ।
- (ग) “कार्यालय प्रमुख” भन्नाले अस्पतालको समग्र प्रशासनिक तथा प्राविधिक नेतृत्व गर्ने मेडिकल सुपरिन्टेन्डेन्ट/अस्पताल प्रमुखलाई बुझाउँछ।
- (घ) “कर्मचारी” भन्नाले अस्पतालमा कार्यरत स्थायी, करार, अस्थायी, ज्यालादारी वा सेवा करारमा रहेका सम्पूर्ण कर्मचारीलाई बुझाउँछ।
- (ङ) “सेवाग्राही” भन्नाले अस्पतालबाट स्वास्थ्य सेवा लिने बिरामी, कुरुवा वा सेवाग्राहीलाई बुझाउँछ।
- (च) “स्वास्थ्य सेवा” भन्नाले अस्पतालबाट प्रदान गरिने निवारक, उपचारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी सेवाहरूलाई बुझाउँछ।
- (छ) “आपतकालीन सेवा” भन्नाले बिरामीको ज्यान जोखिममा पर्ने अवस्थामा तत्काल उपलब्ध गराइने स्वास्थ्य सेवालाई बुझाउँछ।
- (ज) “क्लिनिकल सेवा” भन्नाले चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रदान गरिने निदान, उपचार तथा अनुगमन सम्बन्धी सेवालाई बुझाउँछ।
- (झ) “प्रशासनिक सेवा” भन्नाले मानव संसाधन, आर्थिक, खरिद, भण्डारण, अभिलेख तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यलाई बुझाउँछ।
- (ञ) “सेवा समय” भन्नाले अस्पतालले तोकेको नियमित तथा आपतकालीन सेवा प्रदान गर्ने समयवधिलाई बुझाउँछ।
- (ट) “समिति” भन्नाले अस्पताल सञ्चालन, अनुगमन तथा गुणस्तर सुधारका लागि गठन गरिएका विभिन्न समितिहरूलाई बुझाउँछ।

1.1 रसुवा जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको मानचित्रमा मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत वागमती अञ्चलको उत्तरीभाग चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग सीमाना जोडिएको नजिकको विकट हिमाली जिल्ला हो रसुवा । हिन्दुहरूको पवित्र तीर्थस्थल गोसाईकुण्ड यहि जिल्लामा रहेको छ । यस जिल्लाको भौगोलिक वनौट, हावापानी, वनजंगलको विविधता, नदीनाला र जलकुण्ड विभिन्न जातजातिहरूको बसोबास, रहनसहन, भेषभुषाका साथै जैविक विविधता बोकेको यस जिल्लाको आफ्नो पृथक ऐतिहासिक महत्व रहेकोछ । छिमेकी मित्रराष्ट्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग मितेरी गाँसेर बसेको एक रमणीय जिल्ला हो । यस जिल्लाको नामाकरण कसरी भयो भन्ने वास्तविकताको गहिराहीमा पुग्ने हो भने स्थानीय भाषामा “र” को अर्थ “भेडाच्याङग्रा” र “सोवा” को अर्थ “चराउने वा राख्ने ठाउँ” भन्ने वुझिन्छ । अर्थात प्रशस्त चरन क्षेत्र र भेडाच्याङग्रा पाइने ठाउँ भएकोले “रसुवा” भन्ने गरेको र स्थानीय बोलचालको भाषामा अप्रभंश भएर पछि रसुवा भनिन थालिएको विश्वास गरिन्छ । रसुवा जिल्ला अक्षांशको हिसावले २८ डिग्री शुन्य मिनेट उत्तरी अक्षांश देखि २८ डिग्री १५ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र ८५ डिग्री १५ मिनेट देखि ८५ डिग्री ५० मिनेट पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ । सदरमुकाम धुञ्चेको उचाई १९५० मिटर रहेको छ । भौगोलिक वनावटको हिसावले उच्च हिमशिखर, नाङ्गा पहाड, भीर, पाखापखेरा, केही पहाडी एवं वेशी भू-भाग रहेको यस जिल्लालाई मुख्यतया तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ । रसुवा जिल्ला अक्षांशको हिसावले २८ डिग्री शुन्य मिनेट उत्तरी अक्षांश देखि २८ डिग्री १५ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र ८५ डिग्री १५ मिनेट देखि ८५ डिग्री ५० मिनेट पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ । सदरमुकाम धुञ्चेको उचाई १९५० मिटर रहेको छ । भौगोलिक वनावटको हिसावले उच्च हिमशिखर, नाङ्गा पहाड, भीर, पाखापखेरा, केही पहाडी एवं वेशी भू-भाग रहेको यस जिल्लालाई मुख्यतया तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

1.2 रसुवा अस्पताल:-

क) परिचय:-

रसुवा अस्पताल, धुञ्चेमा अवस्थित एक प्रमुख सरकारी स्वास्थ्य संस्था हो । यो अस्पताल बागमती प्रदेश सरकार अन्तर्गत रही जिल्लाबासीलाई आकस्मिक, प्रसूति, र आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्दछ । विनाशकारी भूकम्पपछि निर्मित अत्याधुनिक भवनबाट सञ्चालित यस अस्पतालले शल्यक्रिया लगायतका सेवाहरूमार्फत स्थानीयलाई उपचारमा सहजता पुऱ्याएको छ ।

मुख्य विवरणहरू:

- स्थान: धुञ्चे, रसुवा ।

- **प्रकार:** प्रादेशिक अस्पताल (सरकारी)।
- **सेवाहरू:** आकस्मिक सेवा, प्रसूति सेवा (सामान्य तथा जटिल), ओपीडी (OPD), ल्याब, एक्सरे, र अन्य आधारभूत स्वास्थ्य सेवा ।
- **उद्देश्य:** जिल्लाका बासिन्दाहरूलाई गुणस्तरीय, सर्वसुलभ र आधुनिक चिकित्सा सेवा उपलब्ध गराउनु ।

यो अस्पताल रसुवा जिल्लाको स्वास्थ्य उपचारको केन्द्रविन्दु मानिन्छ, जसले गर्दा स्थानीय बासिन्दाले उपचारका लागि राजधानी जानु पर्ने बाध्यता कम भएको छ ।

ख) रसुवा अस्पतालको विकासक्रम:-

- रसुवा अस्पताल सन् १९९७ मा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको रूपमा स्थापना गरिएको।
- सन् २००४ मा स्तरोन्नति भई १५ शैयाको अस्पताल बनाइएको।
- सन् २०१५ अप्रिलमा आएको विनाशकारी भूकम्पका कारण पूर्ण रूपमा ध्वस्त भई करिब २ वर्षसम्म अस्थायी संरचनाबाट सेवा सञ्चालन गर्नुपरेको।
- रेडक्रस तथा विभिन्न आईएनजिओहरूको सहयोगमा पूर्वनिर्मित (Prefabricated) भवन निर्माण गरी सन् २०१८ मार्चमा हस्तान्तरण गरिएको।
- बागमती प्रदेश सरकारको मिति २०८१ मङ्सिरको निर्णय बमोजिम हाल २५ शैयाको प्रादेशिक अस्पतालको रूपमा सञ्चालनमा रहेको।

ग) रसुवा अस्पतालको प्राथमिकता तथा लक्ष्यहरू:-

- **दीर्घकालिन सोच:** स्वास्थ्य उत्पादनशिल, जिम्मेवार र सुखी नागरिक सेवा निर्माणमा सघाउ पुर्याउनका लागि अस्पताललाई ५० शैयामा स्तरोन्नति गर्ने।
- **लक्ष्य :** सबल स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै जनस्तरमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- **उद्देश्यहरू :**
  - उपलब्ध स्रोत तथा साधनको अधिकतम उपयोग गरी स्वास्थ्य सेवाहरूको विकास र विस्तार गर्ने।
  - सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाका लागि यस अस्पतालको उत्तरदायित्व र प्रभावकारीता, अभिवृद्धि गर्दै स्वास्थ्य क्षेत्रलाई जनउपयोगी तथा सेवामुलक क्षेत्रको रूपमा क्रमशः रुपान्तरण गर्ने ।
  - स्वास्थ्य सेवामा पहुँच तथा उपभोग बढाई सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीलाई थप जिम्मेवार बनाउदै स्वास्थ्य जीवनशैली प्रबर्द्धन गर्ने ।
  - गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरी स्वास्थ्य क्षेत्रमा सरकारले लिएका अठोट एवं दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्न सरकारलाई सघाउ पुऱ्याउने ।

१८	अ.हे.ब./हे.अ.	४/५/६	स्वास्थ्य	हे.इ.	३	३	
१९	अ.हे.ब./हे.अ.	४/५/६	स्वास्थ्य	क.न.	२	२	
२०	रेडियोग्राफर	४/५/६	स्वास्थ्य	रेडियोग्राफी	१	१	
२१	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	४	प्रशासन	विविध	१	१	
२२	हलुका सवारी चालक	श्रेणीविहीन	इ.	मे.इ.	१	१	
२३	स्वीपर	श्रेणीविहीन	प्रशासन	सा.प्र.	६	६	

कुल स्वीकृत दरबन्दी संख्या : ३७

स्वीकृत दरबन्दीको बर्तमान स्थिति:-

तह	स्थाई		बिकाश समिति		प्रदेश स्थाई करार	अन्य स्रोत (छात्रवृत्ती, कार्यक्रम,...)		जम्मा
	दरबन्दी	कार्यरत	दरबन्दी	कार्यरत	कार्यरत	दरबन्दी	कार्यरत	कार्यरत
११ औं	-	-						
९/१० औं	२	-	-	-	-	-	१	१
८ औं (मे.अ.)	३	१	-	-	-	-	३	४
८ औं (डे.स.)	१	-	-	-	१	-	१	२
७/८ औं (अन्य)	२	-	-	-	२	-	५	७
४/५/६औं	२२	१५	-	-	७	-	९	३९
५/६ औं (प्रशासन/लेखा)	२	२	-	-	-	-	-	१
अन्य(अप्राविधिक)	-	-	-	१	-	-	-	१
श्रेणी विहिन	६	२	-	२	६	-	-	१०
जम्मा	३७	२०		३	१६	२	१९	५७

हाल जम्मा कार्यरत कर्मचारी ५७ जना रहेको |

२. Hospital Bed: अस्पतालले दिने सेवाहरुको विवरण

S.N.	Description	Total	Remarks
1	Emergency	3	
2	Medicine	3	Inpatient Department including HDU
3	Pediatric	3	
4	Surgery	2	
5	Maternity	2	
6	ICU/POST-OP	2	
7	SNCU	2	
TOTAL BED		17	

NOTE: Sanctioned Beds: 25

Total Operational Beds: 17

३. संगठनात्मक संरचना

बागमती प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
रसुवा अस्पताल
धुन्चे

संगठनात्मक संरचना

मे.सु.- डा. अमित कुमार शाह (अध्यक्ष)

अप्राविधिक

प्राविधिक

ना.सु.- आशा बिक्रम

लेखापाल तिहारराज शही

क.अ.- आशा गुरुड
रुम्मा नेपाल

ह.स.चा.- विशाल तामाङ
आरिष घले

कार्यालय सहयोगी -

- नारायण थापा
- नवराज भुजेल
- लक्ष्मी ग्याल्चो घले
- डोल कुमारी सुवेदी
- खिर ब. तामाङ
- सन्देवी घले
- कृष्णमाया श्रेष्ठ
- सन्तोषी देवकोटा
- संगीता आचार्य
- रामचन्द्र गौतम
- उर्मला घले

मेडिकल अधिकृत

- डा. सुनिल कुमर शाह
- डा. विमला केकर
- डा. उत्सव तिमल्सिना
- डा. विरञ्जन अधिकारी
- डा. सारिषा प्रधान

दन्त सेवा

- डेन्टल सर्विस
- डा. सुविष्णु महर्जन
- डा. लोचन श्रेष्ठ
- डेन्टल हाईजिनिस्ट
- नविन सिलवाल

इमर्जेन्सी सेवा

- न.अ. सम्बन्धी सेवा
- हे.अ. पुष्पा कुमारी
- स्टा.त. रश्मि कुमारी
- हे.अ. सोमा लोचन
- हे.अ. रश्मि शाह
- अ.हे.अ. अशोक

नर्सिङ सेवा

- न.अ. युव नरेन्द्र
- न.अ. कल्पना कु. पुष्पा
- हे.अ. सोमा लोचन
- स्टा.त. हेरिष्ठा चौधरी
- स्टा.न. सम्राज के.सु.
- स्टा.न. अमिता
- स्टा.न. सोमि पुष्पा
- स्टा.न. अमिता
- स्टा.न. सोमि लोचन
- स्टा.त. सखु चान
- अ.त.मि. गुणिका चौधरी
- अ.त.मि. पुष्पा सुनुवार
- फि.थे.अ. सन्तोष कुमार दाहाल

प्रयोगशाला सेवा

- ल्या.टे. अर्जुन रेग्मी
- ल्या.टे. विनिता सुवेदी
- मे.ल्या.टे. विनिता गौतम
- ल्या.टे. सिर्जिता किरतल
- ल्या.टे. सुरभी न्यौपाने

वायोमेडिकल डिपार्टमेन्ट

- वा.मे.टे. मनिष महर्जन

फार्मसी सेवा

- फा.अ. दुर्गा न्यौपाने
- फा.स. किरण प्याकुरेल

एक्सरे सेवा

- रे.ग्रा. रामसुधिर यादव
- रे.ग्रा. सेहा श्रेष्ठ
- डा.अ. अनु कुमारी

सामाजिक सेवा इकाई

- हे.अ. विना श्रेष्ठ

मेडिकल रेकर्डर

तेरेन्द्र थापा

विरामी केन्द्रित गुणस्तरिय सेवा, रसुवावासीको स्वास्थ्यमा टेवा

४. अस्पतालबाट प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरूको बिबरण

४.१ CLINICAL SERVICES:

➤ OPD SERVICES:

- ✓ General Medicine
- ✓ Obstetrics and Gynecology
- ✓ Pediatrics
- ✓ General Surgery
- ✓ Orthopedics

➤ EMERGENCY SERVICES

➤ DIRP (Dressing and Injection, Routine Procedures)

➤ HOSPITAL PHARMACY SERVICES

➤ INPATIENT SERVICE

- Medicine
- Surgery
- Pediatrics
- MCH and Obstetrics

➤ MATERNITY SERVICES

➤ SURGERY/ OPERATION SERVICES

➤ DENTAL SERVICE

➤ PHYSIOTHERAPY SERVICE (PHYSICAL REHABILITATION)

➤ MEDICO-LEGAL SERVICE

➤ POSTMORTEM

➤ SPECIAL CLINICS

- Immunization & Growth Monitoring
- Family Planning Clinic

➤ Safe Abortion Service

➤ OCMC (ONE STOP CRISIS MANAGEMENT CENTER)

४.२ HOSPITAL SUPPORT SERVICES

➤ SSU (SOCIAL SERVICE UNIT)

➤ ADMINISTRATIVE

➤ WATER SUPPLY

➤ REPAIR, MAINTENANCE & POWER SYSTEM

➤ HOUSEKEEPING

➤ LAUNDRY

➤ CSSD

➤ SAFETY & SECURITY

➤ HOSPITAL CANTEEN

➤ TRANSPORTATION & COMMUNICATION

➤ STORE (MEDICAL & LOGISTICS)

➤ HOSPITAL WASTE MANAGEMENT

➤ SOLID WASTE MANAGEMENT

➤ HOSPITAL LIQUID WASTE MANAGEMENT

➤ BIODEGRADBLE WASTE MANAGEMENT

➤ PHARMACEUTICAL WASTE

अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिकाको व्यवस्था र भूमिका

१ . मेडिकल सुपरिटेन्डेन्टको भूमिका:

- अस्पतालको सामान्य प्रशासन, स्वास्थ्य सेवा र सञ्चालनको समग्र नेतृत्व गर्नु।
- चिकित्सक, नर्स र अन्य स्वास्थ्यकर्मीको समन्वय, व्यवस्थापन र कार्यसम्पादन निगरानी गर्नु।
- स्वास्थ्य नीति, निर्देशन, मापदण्ड र नियमावलीको पालना सुनिश्चित गर्नु।
- अस्पतालको सुविधा, सेवा गुणस्तर र बिरामीको सन्तुष्टि सुनिश्चित गर्नु।
- बजेट, आर्थिक संसाधन र उपकरणको उपयुक्त उपयोग र अनुगमन गर्नु।
- आकस्मिक अवस्था र आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा तत्काल निर्णय र निर्देशन दिने।
- अन्य विभाग र प्रशासनसँग समन्वय र रिपोर्टिङ गर्ने।
- अस्पतालको सार्वजनिक सम्बन्ध, सुरक्षा र कानुनी जिम्मेवारी पालन सुनिश्चित गर्नु।

२ . टिकट काउन्टर (Registration Service) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- आकस्मिक सेवा अन्तरगत २४ सैं घण्टा
- बाहिरङ्ग शाखाको लागि बिहान ९:०० बजे देखि दिउसो २:०० बजेसम्म
- EHS सेवा ३:०० बजे देखि ५:०० बजेसम्म
- बिरामी तथा सेवाग्राहीको दर्ता गर्ने।
- OPD टिकट वितरण गर्ने।
- तोकिएको सेवा शुल्क संकलन गरी रसिद प्रदान गर्ने।
- सम्बन्धित विभाग/चिकित्सकबारे जानकारी र मार्गदर्शन गर्ने।
- आपतकालीन तथा प्राथमिकता प्राप्त बिरामीलाई छिटो समन्वय गर्ने।
- दैनिक टिकट र आमदानीको अभिलेख राख्ने।
- बिरामीको विवरण गोप्य राख्दै शिष्ट व्यवहार गर्ने।

३ . बाहिरङ्ग सेवा (OPD SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पतालले तोकेको खुल्ने समयभित्र बाहिरङ्ग सेवा सञ्चालन गरिनेछ।
  - खुल्ने समय: बिहान १०:०० बजे देखि ४:०० बजे सम्म
  - शुक्रबार: बिहान १०:०० बजे देखि ३:०० बजे सम्म
  - सार्वजनिक बिदा बाहेकका कार्य दिवसमा सेवा उपलब्ध हुनेछ।
  - EHS Service onwards 4:00 PM
- OPD मार्फत अस्पतालमा आउने बिरामीलाई प्राथमिक परीक्षण, परामर्श तथा उपचार सेवा प्रदान गरिनेछ।
- चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू निर्धारित समयतालिका अनुसार OPD सेवामा खटाइनेछन्।
- बिरामीको दर्ता, परीक्षण, उपचार तथा परामर्श व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
- आवश्यक परेमा बिरामीलाई प्रयोगशाला, एक्स-रे, फार्मसी वा भर्ना सेवामा सिफारिस गरिनेछ।
- ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भवती महिला, बालबालिका तथा आकस्मिक बिरामीलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
- बिरामीको स्वास्थ्य विवरण अभिलेख राखी गोपनीयता कायम गरिनेछ।
- स्वास्थ्य बीमा सेवा प्राप्त गर्ने बिरामीसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

४ . आकस्मिक सेवा (EMERGENCY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पतालमा आउने आकस्मिक तथा ज्यान जोखिममा परेका बिरामीलाई तत्काल उपचार सेवा प्रदान गर्न आकस्मिक सेवा सञ्चालन गरिनेछ।
  - *खुल्ने समय: आकस्मिक सेवा २४ सै घण्टा निरन्तर सञ्चालन गरिनेछ।
- आकस्मिक कक्षमा चिकित्सक, नर्स तथा आवश्यक स्वास्थ्यकर्मीहरू शिफ्ट प्रणालीमा खटाइनेछन्।
- आकस्मिक अवस्थामा आएका बिरामीको तत्काल प्रारम्भिक मूल्याङ्कन (Triage) गरी उपचार सुरु गरिनेछ।
- आवश्यक परेमा बिरामीलाई प्रयोगशाला, रेडियोलोजी, फार्मसी, अपरेशन थिएटर वा भर्ना सेवामा तुरुन्त सिफारिस गरिनेछ।
- गम्भीर अवस्था, दुर्घटना, प्रसूति, विषाक्तता, ज्वरो, सास फेर्न गाह्रो हुने लगायतका केसहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
- आकस्मिक सेवामा सेवा शुल्क, बीमा तथा निःशुल्क सेवासम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून अनुसार लागू गरिनेछ।
- बिरामीको उपचार विवरण, समय र प्रक्रिया अभिलेख राखी गोपनीयता कायम गरिनेछ।
- आकस्मिक सेवामा संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ तथा सुरक्षा मापदण्ड कडाइका साथ पालना गरिनेछ।

५ . फार्मेशी सेवा (PHARMACY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- चिकित्सकको प्रिस्क्रिप्सन अनुसार औषधि सुरक्षित, सही र गुणस्तरीय रूपमा वितरण गर्ने।
- अस्पतालले तोकेको समय अनुसार फार्मेशी सेवा सञ्चालन गर्ने।
  - * खुल्ने समय: बिहान १०:०० बजे देखि ४:०० बजे सम्म
  - *आकस्मिक सेवाका लागि आवश्यक औषधि २४ सै घण्टा उपलब्ध गराइनेछ।
- आवश्यक तथा अत्यावश्यक औषधिहरूको भण्डारण, आपूर्ति र स्टक व्यवस्थापन गर्ने।
- औषधिको म्याद (Expiry), मात्रा, लेबलिङ तथा सुरक्षित भण्डारण सुनिश्चित गर्ने।
- बिरामी तथा सेवाग्राहीलाई औषधि सेवन विधि, मात्रा र सावधानीबारे परामर्श प्रदान गर्ने।
- स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम अन्तर्गतका औषधि वितरणमा समन्वय र अभिलेख राख्ने।
- औषधि वितरण तथा आमदानीसम्बन्धी दैनिक अभिलेख र बैकमा जम्मा गरी सक्कलै भौचर लेखा शाखामा पेश गर्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र फार्मेशी आचारसंहिता कडाइका साथ पालना गर्ने।

६ . अन्तरङ्ग सेवा (INPATIENTS SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- चिकित्सकको सिफारिस अनुसार उपचार आवश्यक भएका बिरामीलाई अस्पतालमा भर्ना गरी निरन्तर उपचार सेवा प्रदान गरिनेछ।
- भर्ना भएका बिरामीलाई **वार्ड** अनुसार (पुरुष, महिला, बाल, प्रसूति, आइसोलेसन आदि) व्यवस्थित रूपमा राखिनेछ।
- चिकित्सक, नर्स तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरूद्वारा २४ सै घण्टा निगरानी, उपचार तथा हेरचाह गरिनेछ।
- भर्ना प्रक्रियामा बिरामीको व्यक्तिगत विवरण, उपचार आदेश तथा कागजात व्यवस्थित रूपमा दर्ता गरिनेछ।
- भर्ना अवधिभर आवश्यक औषधि, परीक्षण, शल्यक्रिया, परामर्श तथा सहायक सेवासँग समन्वय गरिनेछ।
- बिरामीको स्वास्थ्य अवस्था, उपचार प्रगति तथा नर्सिङ केयर प्लानको नियमित अभिलेख राखिनेछ।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ, पोषण तथा सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्ड कडाइका साथ पालना गरिनेछ।
- स्वास्थ्य बीमा, निःशुल्क सेवा तथा सेवा शुल्कसम्बन्धी प्रचलित नियम अनुसार व्यवस्था गरिनेछ।
- उपचार सम्पन्न भएपछि चिकित्सकको सिफारिस अनुसार डिस्चार्ज प्रक्रिया, परामर्श तथा फलो-अप निर्देशन प्रदान गरिनेछ।
- बिरामीको गोपनीयता, सम्मान र मर्यादा सदैव कायम गरिनेछ।
- **समय तालिका (Timing Schedule)**

सेवा	खुल्ले समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
भर्ना सेवा)Admission)	२४ घण्टा	२४ घण्टा	आकस्मिक र नियमित दुवै भर्ना सम्भव
चिकित्सकनर्सिड हेरचाह/	२४ घण्टा	२४ घण्टा	शिफ्ट प्रणालीमा उपलब्ध
डिस्चार्ज कागजात प्रक्रिया /	१००० बजे:	४०० बजे:	प्रशासनिक कार्य समय अनुसार

७ . प्रसूति सेवा (MATERNITY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- सेवा उद्देश्य: गर्भवती महिला र नवजात शिशुको स्वास्थ्य, सुरक्षित प्रसूति र हेरचाह सुनिश्चित गर्नु।
- खुल्ले समय:
  - *२४ घण्टा सैं निरन्तर सेवा उपलब्ध।
  - *आकस्मिक प्रसूति र गर्भसम्बन्धी जटिलताका लागि तत्काल सेवा प्रदान गरिनेछ।
- भन्ने प्रक्रिया:
  - *नियमित ANC (Ante-Natal Care) र गर्भसम्बन्धी परामर्शका लागि निर्धारित समयमा सेवा।
  - *भर्ना/डेलिभरीका लागि महिलाहरू मातृत्व वार्ड वा आइसोलेसनमा राखिनेछ।
- सेवा व्यवस्थापन:
  - *चिकित्सक, नर्स र अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरू शिफ्ट प्रणालीमा खटाइने।
  - *प्रसूति अघि र पछि चिकित्सकीय परीक्षण, औषधि, पोषण र हेरचाह सुनिश्चिता।
  - *आवश्यक परेमा शल्यक्रिया, नवजात परीक्षण, फार्मसी र प्रयोगशाला सेवासँग समन्वय गरिने।
- प्राथमिकता र सुरक्षा:
  - *आकस्मिक प्रसूति, उच्च जोखिम गर्भवती र नवजातलाई तत्काल प्राथमिकता दिइनेछ।
  - *संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ, पोषण, नवजात सुरक्षा र गोपनीयता कडाइका साथ पालन गरिनेछ।
- अभिलेख र प्रतिवेदन:
  - *गर्भवती महिला र नवजातको स्वास्थ्य, उपचार, परीक्षण र डिस्चार्ज सम्बन्धी दैनिक अभिलेख राखिनेछ।
  - *प्रशासनलाई नियमित रिपोर्ट पेश गरिनेछ।
- डिस्चार्ज प्रक्रिया: चिकित्सकको सिफारिस अनुसार मातृत्व वार्डबाट डिस्चार्ज, परामर्श र फलो-अप उपलब्ध गराइनेछ।
- समय तालिका (Timing Schedule)

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
ANC / परामर्श सेवा	१००० बजे:	४०० बजे:	नियमित ANC चेकअपका लागि
प्रसूति वार्ड भर्ना /	२४ घण्टा	२४ घण्टा	आकस्मिक र नियमित प्रसूति सम्भव
चिकित्सकनर्सिड हेरचाह/	२४ घण्टा	२४ घण्टा	शिफ्ट प्रणालीमा उपलब्ध
डिस्चार्ज प्रशासनिक प्रक्रिया /	१००० बजे:	४०० बजे:	प्रशासनिक काम समय अनुसार

८ . सर्जरी/शल्यक्रिया सेवा (SURGERY/OPERATION SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- सेवा उद्देश्य: बिरामीलाई सुरक्षित, गुणस्तरीय र आवश्यक शल्यक्रिया सेवा उपलब्ध गराउनु।
- खुल्ने समय:
  - o नियमित शल्यक्रिया: बिहान १०:०० बजे देखि ४:०० बजे
  - o आकस्मिक शल्यक्रिया: २४ घण्टा उपलब्ध।
- सेवा व्यवस्थापन:
  - o MDGP, एनेस्थेसियोलोजिस्ट/एनेस्थेसिया, नर्स र अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरू शिफ्ट अनुसार खटाइने।
  - o शल्यक्रिया अघि पूर्व-अपरेसन मूल्याङ्कन (Pre-op assessment) गरिने।
  - o शल्यक्रिया पछि पोस्ट-अपरेटिभ केयर र निगरानी (Post-op care & monitoring) उपलब्ध गराइने।
  - o प्रयोगशाला, रेडियोलोजी र फार्मसी सेवासँग समन्वय।
- सुरक्षा र प्राथमिकता:
  - o आकस्मिक, जीवन-खतरामा पर्ने, उच्च जोखिम र आपतकालीन केसलाई तत्काल प्राथमिकता।
  - o संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र उपकरण सुरक्षा कडाइका साथ पालना।
- अभिलेख र प्रतिवेदन:
  - o शल्यक्रियासम्बन्धी पूर्व, मध्य र पश्चातको अभिलेख राखिने।
  - o प्रशासनलाई नियमित प्रतिवेदन पेश गरिने।

९ . ल्याब्रोटरी सेवा (LABORATORY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामीको रगत, पिशाब, हर्मोन, सूक्ष्मजीव, जीवाणु तथा अन्य नमूना परीक्षण गर्ने।

- चिकित्सकलाई परीक्षण परिणाम समयमै उपलब्ध गराउने।
- परीक्षणको गुणस्तर, प्रमाणिकरण र सटीकता सुनिश्चित गर्ने।
- नमूना सुरक्षित रूपमा संग्रह, भण्डारण र ट्र्याकिङ गर्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र सुरक्षा मापदण्ड पालन गर्ने।
- प्रयोगशाला उपकरणको मर्मत, स्टक व्यवस्थापन र प्रयोग तयारी सुनिश्चित गर्ने।
- बिरामीको निजी विवरण गोप्य राख्ने।
- आकस्मिक परीक्षणका लागि तत्काल सेवा उपलब्ध गराउने।
- खुल्ने समय

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
नियमित ल्याब सेवा	१००० : बजे	४०० बजे:	नियमित नमूना परीक्षणका लागि
आकस्मिक परीक्षण	२४ घण्टा	२४ घण्टा	आकस्मित तथा अन्तरङ्ग अन्तरगतको बिरामीको लागि

१०. एक्सरे/रेडियोलोजी सेवा (X-RAY/RADIOLOGY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामीको शरीरको आन्तरिक संरचना र रोग पहिचानका लागि एक्स-रे, अल्ट्रासाउन्ड वा अन्य रेडियोलोजिकल परीक्षण गर्ने।
- चिकित्सकलाई परीक्षण परिणाम समयमै उपलब्ध गराउने।
- परीक्षणको गुणस्तर, सुरक्षा र सटीकता सुनिश्चित गर्ने।
- उपकरणको सही संचालन, मर्मत र स्टक व्यवस्थापन गर्ने।
- बिरामीको विवरण गोप्य राख्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र सुरक्षा मापदण्ड पालन गर्ने।
- आकस्मिक परीक्षणका लागि तत्काल सेवा उपलब्ध गराउने।
- खुल्ने समय

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी

- चिकित्सकलाई परीक्षण परिणाम समयमै उपलब्ध गराउने।
- परीक्षणको गुणस्तर, प्रमाणिकरण र सटीकता सुनिश्चित गर्ने।
- नमूना सुरक्षित रूपमा संग्रह, भण्डारण र ट्र्याकिङ गर्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र सुरक्षा मापदण्ड पालन गर्ने।
- प्रयोगशाला उपकरणको मर्मत, स्टक व्यवस्थापन र प्रयोग तयारी सुनिश्चित गर्ने।
- बिरामीको निजी विवरण गोप्य राख्ने।
- आकस्मिक परीक्षणका लागि तत्काल सेवा उपलब्ध गराउने।
- खुल्ने समय

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
नियमित ल्याब सेवा	१००० : बजे	४०० बजे:	नियमित नमूना परीक्षणका लागि
आकस्मिक परीक्षण	२४ घण्टा	२४ घण्टा	आकस्मित तथा अन्तरङ्ग अन्तरगतको बिरामीको लागि

१०. एक्सरे/रेडियोलोजी सेवा (X-RAY/RADIOLOGY SERVICES) को व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामीको शरीरको आन्तरिक संरचना र रोग पहिचानका लागि एक्स-रे, अल्ट्रासाउन्ड वा अन्य रेडियोलोजिकल परीक्षण गर्ने।
- चिकित्सकलाई परीक्षण परिणाम समयमै उपलब्ध गराउने।
- परीक्षणको गुणस्तर, सुरक्षा र सटीकता सुनिश्चित गर्ने।
- उपकरणको सही संचालन, मर्मत र स्टक व्यवस्थापन गर्ने।
- बिरामीको विवरण गोप्य राख्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाइ र सुरक्षा मापदण्ड पालन गर्ने।
- आकस्मिक परीक्षणका लागि तत्काल सेवा उपलब्ध गराउने।
- खुल्ने समय

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
नियमित ल्याब सेवा	१००० : बजे	४०० बजे:	नियमित नमूना परीक्षणका लागि
आकस्मिक परीक्षण	२४ घण्टा	२४ घण्टा	आकस्मित तथा अन्तरङ्ग अन्तरगतको बिरामीको लागि

११. MEDICOLEGAL & OCMC SERVICES को व्यवस्था तथा भूमिका:

- सेवा उद्देश्य: कानुनी-स्वास्थ्य मामिलामा परीक्षण, प्रमाणपत्र र रिपोर्ट तयार गर्नु।
- खुल्ने समय:
  - बिहान ०९००: बजे देखि ५०० बजे: नियमित सेवा।
  - आकस्मिक कानुनी परीक्षण २४ घण्टा उपलब्ध।
- सेवा व्यवस्थापन:
  - चिकित्सकफरेंसिक विशेषज्ञद्वारा/ मेडिको-लीगल परीक्षण, चोटघाउको मूल्याङ्कन/, प्रमाणपत्र जारी।
  - अस्पताल प्रशासनसँग समन्वय र अभिलेख राख्ने।
- सुरक्षा र गोपनीयता:
  - बिरामी प्रमाणित/व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण गोप्य राख्ने।
  - कानुनी प्रक्रिया अनुसार रिपोर्ट तयार गरिने।

१२. औषधी भण्डारण तथा जिन्सी सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:

- सेवा उद्देश्य: अस्पतालमा प्रयोग हुने औषधि, मेडिकल आपूर्ति र उपकरणहरूको सुरक्षित भण्डारण र व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्नु।
- खुल्ने समय:
  - औषधि भण्डारण वितरण बिहान / १० ०० बजेसम्म नियमित: ०० बजे देखि ४: वितरणका लागि
  - आकस्मिक वितरण २४ सैं घण्टा आकस्मिक र आपतकालीन केसमा उपलब्ध
- सेवा व्यवस्थापन:
  - औषधि, मेडिकल सामग्री र उपकरणको प्राप्ति, स्टक, म्याद जाँच र वितरण।
  - फार्मसी र अन्य विभागसँग समन्वय गरी आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउने।
  - नशालुविशेष नियन्त्रणमा पर्ने औषधिको/ कानुनी व्यवस्था पालना।

- सुरक्षा र अभिलेख:
  - भण्डारण स्थल सफा, सुरक्षित र उपयुक्त तापक्रमपरिस्थितिमा/ राखिने।
  - दैनिक स्टक र वितरण अभिलेख सुरक्षित राखिने।

१३. सामाजिक सेवा इकाई सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामी र परिवारलाई सामाजिक, आर्थिक र मनोवैज्ञानिक सहयोग उपलब्ध गराउने।
- आवश्यक परेमा सहायता, स्वास्थ्य बीमा, राहत/सुविधा र मार्गदर्शन प्रदान गर्ने।
- बिरामीको पारिवारिक अवस्था र सामाजिक आवश्यकताको मूल्याङ्कन गर्ने।
- अस्पतालका अन्य विभागसँग समन्वय गरी सेवा सुनिश्चित गर्ने।
- व्यक्तिगत र संवेदनशील विवरण गोप्य राख्ने।
- शिष्ट व्यवहार र सम्मान कायम राख्ने।
- समय तालिका (Timing Schedule)

सेवा	खुल्ने समय	बन्द हुने समय	टिप्पणी
नियमित सामाजिक सेवा	१००० बजे:	४०० बजे:	परामर्श र मार्गदर्शनका लागि
आकस्मिक सामाजिक सहयोग	२४ घण्टा	२४ घण्टा	जीवन संकट वा आपतकालीन केसमा उपलब्ध

१४. प्रशासन सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पतालको संचालन, योजना र समन्वय सुनिश्चित गर्ने।
- कार्यालय खुल्ने समय:
  - बिहान १०:०० बजेदेखि बेलुका ५:०० बजेसम्म (माघ १६ देखि कार्तिक १५ गते सम्म), बिहान १०:०० बजेदेखि बेलुका ४:०० बजेसम्म (कार्तिक १६ देखि माघ १५ गते सम्म)
  - शुक्रबार: बिहान १०:०० बजेदेखि बेलुका ३:०० बजेसम्म
- खाजा खाने समय: अस्पतालको सेवा प्रवाहमा बाधा नपर्ने गरी आलोपालो मिलाई आधा घण्टाको लागि खाजा खाने व्यवस्था मिलाउने।
- डिउटी समय अवधि: हप्तामा ४२ घण्टा हुने गरी सिफ्टको व्यवस्था मिलाउने।
- कार्यालय प्रशासन, कर्मचारी व्यवस्थापन र शिफ्ट तालिका संचालन गर्ने।
- बिरामी, कर्मचारी र अन्य सेवासँग समन्वय र सूचना प्रवाह सुनिश्चित गर्ने।
- अभिलेख, रिपोर्ट र प्रशासनिक कागजात सुरक्षित र व्यवस्थित राख्ने।

- कार्यालय वातावरण सफा, सुरक्षित र व्यवस्थित राख्ने।

१५. आर्थिक प्रशासन सेवाको व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पतालको बजेट निर्माण, खर्च व्यवस्थापन र वित्तीय योजना तयार गर्ने।
- राजस्व संकलन, सेवा शुल्क तथा भुक्तानीको अभिलेख सुरक्षित राख्ने।
- खरीद, आपूर्ति र अन्य आर्थिक कार्यहरूमा नियम र प्रक्रियाको पालना सुनिश्चित गर्ने।
- वित्तीय प्रतिवेदन र लेखा परीक्षण तयार गरी प्रशासनमा पेश गर्ने।
- कर्मचारी भत्ता, तलब र अन्य वित्तीय सुविधा समयमै व्यवस्थापन गर्ने।
- आर्थिक अनुशासन, पारदर्शिता र गोपनीयता कायम राख्ने।

१६. HOSPITAL WASTE MANAGEMENT को व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पतालको सर्वसाधारण, जैविक र खतरनाक फोहोरको सही वर्गीकरण र व्यवस्थापन गर्नु।
- फोहोर संकलन, ट्रायकिड, भण्डारण र निस्कासन स्वास्थ्य मापदण्ड अनुसार सुनिश्चित गर्नु।
- संक्रमित र खतरनाक फोहोरको लागि रङ्ग छुट्टाउने कन्टेनर र लेबलिङ प्रयोग गर्नु।
- कर्मचारीलाई सुरक्षित फोहोर व्यवस्थापन र प्रशिक्षण प्रदान गर्नु।
- फोहोर व्यवस्थापनमा स्वच्छता, सुरक्षा र पर्यावरण संरक्षण कायम राख्नु।
- दैनिक र मासिक अभिलेख राखेर प्रशासनमा रिपोर्ट पेश गर्नु।
- आकस्मिक फोहोर वा दुर्घटना व्यवस्थापनका लागि तत्काल कदम सुनिश्चित गर्नु।

१७. LOUNDRY र CSSD को व्यवस्था तथा भूमिका:

Laundry सेवा:

- अस्पतालका बेड लिने, नर्सिङ वार्ड, अपरेसन थिएटर र अन्य विभागका लुगा, बेडशीट र कपडा धुने, सुखाउने र पुनः वितरण।
- स्वच्छता, कीटाणुनाशक र सुरक्षित भण्डारण सुनिश्चित गर्नु।
- समयमै सफा कपडा उपलब्ध गराउने।
- लुगा, तौलिया र लिनेनको अभिलेख र स्टक व्यवस्थापन गर्ने।

CSSD सेवा:

- शल्यक्रिया र अन्य चिकित्सकीय उपकरणलाई धुने, कीटाणुनाशक गर्ने र स्टेरिलाइज गर्ने।
- उपकरणको गुणस्तर, सुरक्षा र प्रयोगको तयारी सुनिश्चित गर्ने।

- उपकरण वितरण र फिर्ता व्यवस्थापनको अभिलेख राख्ने।
- संक्रमण नियन्त्रण, सरसफाई र सुरक्षा मापदण्ड पालना गर्ने।

१८. अस्पताल एम्बुलेन्सको व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामीलाई आपतकालीन अवस्थामा सुरक्षित र छिटो अस्पतालसम्म पुऱ्याउनु।
- आकस्मिक, दुर्घटना, प्रसूति तथा नवजात बिरामीलाई प्राथमिकता दिनु।
- रेफरल तथा काउन्टर-रेफरल सेवामा सहयोग गर्नु।
- २४ घण्टा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउनु।
- ढुवानी क्रममा प्राथमिक उपचार र बिरामीको निगरानी गर्नु।
- एम्बुलेन्स सधैं सफा, सुरक्षित र प्रयोगयोग्य अवस्थामा राख्नु।
- सेवा सम्बन्धी अभिलेख (लॉग बुक) राख्नु।
- ट्राफिक नियम पालना गर्दै मर्यादित सेवा प्रदान गर्नु।

१९. अस्पताल क्यान्टिनको व्यवस्था तथा भूमिका:

- बिरामी, आगन्तुक र कर्मचारीलाई स्वच्छ, पौष्टिक र सुलभ खाना तथा पेय पदार्थ उपलब्ध गराउने।
- क्यान्टिनको सफा-सफाई, स्वास्थ्य सुरक्षा र स्वच्छता मापदण्ड पालना गर्ने।
- खाना र पेय पदार्थको गुणस्तर, म्याद र सुरक्षित भण्डारण सुनिश्चित गर्ने।
- भण्डारण, खरीद र आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्ने।
- ग्राहकको सन्तुष्टि, सुझाव र गुनासो व्यवस्थापन गर्ने।
- सुरक्षा, अनुशासन र शिष्ट व्यवहार कायम राख्ने।
- आवश्यक परेमा बिरामीको विशेष डाइट (डायबेटिक, हृदय सम्बन्धी आदि) व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने।

२०. अस्पताल सुरक्षाकर्मीको व्यवस्था तथा भूमिका:

- अस्पताल परिसरको समग्र सुरक्षा व्यवस्था कायम गर्नु।
- बिरामी, सेवाग्राही, कर्मचारी तथा आगन्तुकको सुरक्षा सुनिश्चित गर्नु।
- अस्पताल प्रवेश-निकास बिन्दुमा निगरानी तथा नियन्त्रण गर्नु।
- आपतकालीन, आकस्मिक तथा संवेदनशील अवस्थामा तत्काल सहयोग गर्नु।
- अवाञ्छित गतिविधि, झगडा वा तोडफोड नियन्त्रणमा सहयोग गर्नु।
- भीड व्यवस्थापन तथा शान्ति-सुरक्षा कायम राख्नु।

- आगलागी, विपद् वा अन्य जोखिमको अवस्थामा आपतकालीन कार्यमा सहयोग गर्नु।
- सुरक्षा सम्बन्धी अभिलेख तथा घटना प्रतिवेदन तयार गर्नु।
- अस्पतालको नियम, मर्यादा र निर्देशन पालना गराउनु।

परिच्छेद-५

अस्पताल कार्य सञ्चालन निर्देशिकामा विशेषज्ञ चिकित्सक अनकल प्रोटोकलको व्यवस्था र भूमिका

१. उद्देश्य

- अस्पतालमा आकस्मिक तथा जटिल अवस्थामा विशेषज्ञ चिकित्सकको समयमै उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु।
- उपचार सेवाको गुणस्तर, निरन्तरता र बिरामीको सुरक्षामा सुधार ल्याउनु।
- विशेषज्ञ सेवाको व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउनु।

२. लागू क्षेत्र

- आकस्मिक कक्ष (Emergency Department)
- शल्यक्रिया कक्ष (Operation Theatre)
- ICU / HDU / NICU/SNCU
- प्रसूति तथा नवजात सेवा
- अन्तरङ्ग कक्ष (Inpatient Ward)
- अन्य आवश्यक क्लिनिकल विभागहरू

३. On-Call Schedule को व्यवस्था

- प्रत्येक विशेषज्ञ चिकित्सकका लागि **महिनावारी On-Call Schedule** तयार गरिनेछ।
- Schedule सूचना पाटी, विभाग तथा डिजिटल माध्यमबाट सबै सम्बन्धितलाई जानकारी गराइनेछ।
- आकस्मिक आवश्यकता अनुसार Schedule मा परिवर्तन गर्न सकिनेछ।
- On-Call Schedule **कार्यालय प्रमुख/मेडिकल सुपरिन्टेन्डेन्ट**को स्वीकृतीमा लागू गरिनेछ।

४. On-Call समयावधि

- नियमित कार्यालय समय बाहेकको समयलाई On-Call समय मानिनेछ।
- राति, सार्वजनिक बिदा तथा बिदाको दिनहरूमा On-Call अनिवार्य हुनेछ।
- आवश्यकता अनुसार २४ घण्टा On-Call व्यवस्था गर्न सकिनेछ।

५. On-Call मा रहने विशेषज्ञ चिकित्सकका दायित्व

- बोलाइएको अवस्थामा **तोकिएको समयभित्र अस्पतालमा उपस्थित हुनु**।
- फोन/डिजिटल माध्यम सधैं सक्रिय राख्नु।

- आकस्मिक, जटिल वा सम्भव हुने उपचार सकिने केसमा आवश्यक उपचार उपलब्ध गराउनु।
- On-Call सेवाको अभिलेख राख्नु।

६. On-Call विशेषज्ञको अनुपलब्धता

- अपरिहार्य कारणले On-Call उपस्थित हुन नसक्ने भएमा पूर्व जानकारी गराउनु पर्नेछ।
- वैकल्पिक विशेषज्ञको व्यवस्था सम्बन्धित विभाग प्रमुखमार्फत गरिनेछ।
- बिना जानकारी अनुपस्थित भएमा अनुशासनात्मक कारबाही हुन सक्नेछ।

७. On-Call को Schedule

Department	On Duty Staff	1 st On call	Remarks
Emergency	Paramedics & Medical Officer	Consultant Doctor (Case category wise)	
Medicine Ward	Nursing Staff & Medical Officer	Consultant MDGP&EM	
Pediatric Ward	Nursing Staff & Medical Officer	Consultant MDGP&EM	
Maternity Ward	Nursing Staff & Medical Officer	Consultant MDGP&EM/ASBA	
Surgery Ward	Nursing Staff & Medical Officer	Consultant MDGP&EM	
ICU	Nursing Staff & Medical Officer	Consultant Doctor/Trained MO	